

6. Brunot F. La pensée et la langue. / Ferdinand Brunot. – Paris, 1965. – 694 с.

Сергіна С.В.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Національного технічного університету
«Харківський Політехнічний Інститут»*

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА

Сучасна вітчизняна система освіти зацікавлена у підготовці висококваліфікованих, освічених фахівців, які мають відчувати себе впевнено на безкомпромісному ринку праці, адаптуватися до соціальних, політичних та культурних змін у суспільстві, повинні бути готовими до самоорганізації, до духовного розвитку власної особистості.

В умовах реформування вищої школи мають змінюватися також й освітні технології викладання іноземних мов. Сама мовна освіта теж поступово модернізується через впровадження модульно-рейтингової системи навчання іноземних мов, міждисциплінарна інтеграція, демократизація та економізація освіти викликає до життя інноваційні складові викладання іноземних мов. Все це висуває до викладання та до викладача іноземної мови в вузах нові вимоги.

Метою навчання іноземної мови у вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативною компетенцією, що дозволяє реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова виступає як засіб комунікації, спілкування з представниками інших націй, в освіті продовжує розвиватися культурологічний підхід у навчанні в рамках концепції "діалогу культур".

Саме це змушує звернути увагу на пошук нових форм організації навчання у вищій школі, упровадження нових навчальних технологій та методик, що в разі їхнього ефективного впровадження забезпечує високий інструментальний рівень знань студентів, мотивує їхню пізнавально-дослідницьку роботу, активізує творче мислення, формує соціокультурну обізнаність, виявляє вміння та навички критичного мислення проблеми, сприяє набуттю якостей, які стануть у нагоді в подальшому розвитку самоосвіти та самореалізації.

Однією з таких ефективних технологій навчання є метод проектів. За допомогою проектування саме студент (але під пильним керівництвом викладача) має можливість перетворити заняття з іноземної мови на змістовну дослідницьку діяльність. У результаті метою навчання іноземної мови стає не тільки система мови сама по собі, а й іншомовна мовленнєва діяльність як засіб міжкультурного спілкування, полікультурної взаємодії; здійснюється оволодіння мовою як засобом сприйняття світу, міжкультурного порозуміння.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він застосовувався як у вітчизняній дидактиці, так і в закордонній. Виник у 20-ті роки минулого століття у США. Цей метод пов'язують з ідеями гуманістичного

напряму в філософії й освіті, висунутими американським філософом і педагогом Джоном Дьюї, а також його учнем Вільямом Херд Килпатриком. Своєчасність та продуктивність упровадження цієї технології навчання відзначали такі провідні науковці, як П. Блонський, В. Вахтеров, П. Корнейчик, М. Крупенін, А. Макаренко, В. Сухомлинський, С. Шамкий та ін. Останнім часом цьому методу приділяється пильна увага в багатьох країнах світу. Метод проектів набув поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань і можливостей їх практичного застосування для розв'язування конкретних проблем дійсності в спільній діяльності студентів. "Все, що я пізнаю, я знаю, навіщо це мені потрібно, де і як я можу ці знання застосовувати" - основна теза сучасного розуміння методу проектів.

Метод проектів припускає можливість вирішення деякої проблеми. У ньому передбачається, з одного боку, необхідність використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого - інтегрування знань, умінь з різних галузей науки і мистецтва. Методом завбачено певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій студентів з обов'язковою презентацією чи представленням отриманих результатів, що сприяє використанню дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Метод проектів – це комплексний навчальний метод, який дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, дає можливість студентові проявляти самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності. Метод проектів є одним із активних методів проведення занять, який передбачає індивідуальну, парну чи групову діяльність тих, хто навчається, що забезпечує гарантоване досягнення спланованого результату. У викладанні іноземної мови ця методика дозволяє студентам проявити самостійність у виборі джерел інформації, способі її викладу і презентації, а також вести індивідуальну роботу над темою, яка викликає найбільший інтерес у кожного учасника проекту, що спричиняє підвищену мотивовану активність студента. Мета заняття і способи її досягнення визначаються з позиції саме того, хто навчається, на основі його інтересів, індивідуальних особливостей, мотивів, здібностей.

Під час застосування методу проектів початковим етапом є планування та підготовка до його виконання. Викладачу потрібно розробити план проектної роботи і продумати систему комунікативних вправ, яка забезпечуватиме її мовний рівень. Студенти повинні вільно володіти активною лексикуою і граматикою в рамках навчальної теми, перед тим як переходити до обговорення проблемних питань.

Після підготовки наступає найбільш тривалий за часом етап роботи над проектом – це збір інформації, пошук нових знань, формування особистої думки і погляду на предмет проектування. Саме тут відбувається основна робота викладача англійської мови зі своїми студентами, обговорюються проміжні результати, коректуються помилки у вживанні мовних одиниць. Робота подібного роду дає велику кількість можливостей використовувати пройдені граматичні явища і структури. Важливою умовою ефективної роботи над проектом є підтримання доброзичливої атмосфери. Студент і викладач як

мовленнєві партнери є рівноправними: думка студента така ж шанована, як і думка викладача. Студент переконується, що заняття з іноземної мови – це уроки спілкування. Він опановує техніку спілкування, оволодіває мовленнєвим етикетом, стратегією і тактикою діалогічного та групового спілкування, вчиться розв'язувати різні комунікативні завдання, бути мовленнєвим партнером. Створюються умови для підвищення рівня культури спілкування кожного студента, що стає його особистою цінністю. Він відкриває для себе, а потім одержує доступ до культурних цінностей країни, мову якої вивчає.

На третьому етапі роботи в рамках проектної роботи студенти працюють власне над технічним виконанням проекту. Використання комп'ютера надає проекту більшої динаміки. Студенти самі набирають тексти, вчать працювати з текстовими та графічними редакторами, вдосконалюють навички роботи на комп'ютері, засвоюють використання електронних версій англо-українських та українсько-англійських словників. Результати виконаних проектів певним чином оформляють у вигляді відеофільму, комп'ютерної газети, анімаційного мультфільму, веб-сторінки, колажу, календаря, журналу, проспекту, сценарію та ін.

Кінцевий етап – аналіз отримання даних, підведення підсумків, корегування, висновки (використання в ході спільного дослідження методів мозкової атаки і "круглого стола", статистичних методів, творчих звітів, перегляду).

Розпочинаючи проектну роботу та переходячи від одного її етапу до іншого, викладач повинен виконувати роль координатора та організатора роботи студентів із самостійного пошуку знань, їхнього творчого опрацювання. Під час проведення саме такої роботи викладач має не тільки давати студентам орієнтири щодо пошуку потрібної інформації, він також повинен стати певним "інтенсифікатором", який стимулює, мотивує та підтримує самостійну роботу студентів, їхнє бажання створювати свою майбутню професійну базу.

Плануючи проектну роботу на занятті з англійської мови, викладач має зорієнтувати студентів на доцільність пошуку та використання тільки того матеріалу, який має практичну, теоретичну та пізнавальну значущість, але, разом з тим, є цікавим, вимагає творчого підходу до його обробки, оскільки саме феномен "інтересу" в проектній діяльності є чільним фактором для активізації пізнавальної діяльності, підвищення її якості та продуктивності.

Проектна робота є надзвичайно важливою, оскільки вона об'єднує всі мовні навички і добре мотивує студентів, котрі мають можливість працювати на власному рівні та відповідно до своїх захоплень, а також подати результати своєї роботи групі у вигляді презентації. Це творче завдання може бути як індивідуальне, так і групове, тому органічно поєднується з груповим підходом до навчання. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів, яку необхідно виконати у визначений термін. Студент отримує максимально можливий ступінь свободи в питаннях змісту, форм роботи і складності завдань; дослідницька діяльність розглядається як пріоритетна; виконання роботи потребує активізації всього соціально-життєвого та освітньо-культурного досвіду майбутнього фахівця; підготовка до проекту та робота над

ним відповідають реальним потребам тих, хто навчається, а інформація, що досліджується, не втрачає своєї актуальності. Метод проектів завжди припускає розв'язування якоїсь проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з другого, органічне інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей, відтворення міжпредметних зв'язків.

Таким чином, метод проектів дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, дає можливість студентів проявляти самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності. Застосування проектною методикою на заняттях забезпечує підтримку стійкого інтересу до вивчення іноземної мови, поглиблює та систематизує знання студентів по вивченій темі.

В основу проектною методикою покладено компетентнісний підхід, який дозволяє збалансувати глобальні потреби суспільства та особисті потреби кожного індивіда. У вітчизняній методиці термін "комунікативна компетенція" співвідноситься зі здатністю організувати та здійснити процес спілкування через мову, тобто передавати й обмінюватися думками в різноманітних ситуаціях у процесі взаємодії з іншими учасниками, правильно використовуючи систему мовних і мовленнєвих норм та вибираючи комунікативну поведінку, адекватну автентичній ситуації спілкування. Під час проектною роботи повинні активізуватись усі компоненти комунікативної іншомовної компетенції: лінгвістична, соціолінгвістична, мовленнєва, соціокультурна та стратегічна компетенції. Чільне місце серед компонентів комунікативної компетенції посідає соціокультурна компетенція, що передбачає отримання знань культурних особливостей носія мови, його традицій, норм поведінки й етикету та уміння розуміти і адекватно використовувати їх у процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури. Формування соціокультурної компетенції в своїй основі має на меті інтеграцію особистості в систему світової та національної культури.

Сьогодні метод проекту як педагогічна технологія, оновлюючи шляхи професійної підготовки майбутнього фахівця, зарекомендував себе як плідне та продуктивне підґрунтя для формування, розвитку та вдосконалення соціокультурної компетенції за умови правильного використання системи мовних та мовленнєвих форм, здійснення вибору комунікативної поведінки, типової для автентичного спілкування. Беззаперечним є той факт, що саме для проектною методикою характерні ситуативна та професійна спрямованість, зорієнтованість перш за все на самостійну діяльність студентів (колективну, групову та індивідуальну) для креативного розв'язання проблемних ситуацій суб'єктивної або соціальної значущості, тому ця методика характеризується високою комунікативністю та наповнює інтелектуальним та емоційним змістом процес оволодіння іноземною мовою.

Отже, впровадження проектною методикою у процес підготовки майбутніх фахівців розглядається як одна з можливих продуктивних умов для формування всіх складових комунікативної іншомовної компетенції, тобто відбувається так званий процес становлення та розвиток вторинної мовної особистості. Саме

такий фахівець не залишається поза соціокультурними процесами сучасності, має певний досвід реалізації вільного руху ідей у полікультурному просторі.

Література

Ващенко Г. Загальні методи навчання : підруч. для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Укр. видавничча Спілка, 1997. – 410 с.

Олійник І. П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня / І. П. Олійник. – Котовськ: Котовськ, 2012. – 21 с.

Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О.М. Пехоти. – К.: АСК, 2004. –256 с.

Советна А. В.

*доцент кафедри прикладної лінгвістики
Черкаського державного технологічного університету*

ДО ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА»

«Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка проводить **набір на спеціальність "прикладна лінгвістика та англійська мова"**. За чотири роки навчання на цій спеціальності студент здобуде кваліфікацію бакалавра філології, фахівця з прикладної лінгвістики та англійської мови.»

Постає питання яке саме значення має поняття «фахівець прикладної лінгвістики».

Прикладна лінгвістика – діяльність, пов'язана з використанням наукових знань про устрій та функціонування мови у нелінгвістичних наукових дисциплінах і різних сферах практичної діяльності людини, а також теоретичне осмислення такої діяльності.

Поряд з таким широким поняттям існують інші, які сильно відрізняються в різних національних традиціях. На Заході аналоги цього терміну перш за все використовуються для позначення теорії та практики викладання іноземних мов, включаючи методику, особливості опису граматики. Так, інститут у Дубліні, який називається “School of Applied Languages” фактично є інститутом іноземних мов.

В радянському Союзі термін «прикладна лінгвістика» поширився в 1950-х в зв'язку з появою перших комп'ютерних систем автоматичної обробки текстової інформації (машинного перекладу автоматичного реферування), саме тому у російськомовній літературі і досі замість терміна «прикладна лінгвістика» використовують терміни «комп'ютерна лінгвістика», «автоматична лінгвістика», «інженерна лінгвістика», тощо. Проте, кожна з перерахованих дисциплін має свій власний предмет і методи роботи в рамках прикладної лінгвістики як ширшого напрямку.

Прикладна лінгвістика це розділ *мовознавства*, що вивчає методи вирішення практичних завдань, пов'язаних з оптимізацією використання мови. Прикладна лінгвістика не лише спирається на досягнення загальної